

“Тасдиқ мекунам”

Ректори Муассисаи давлатии таълимии
“Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи
академик Бобоҷон Ғафуров”

дотсент Набизода М.С.

“ 03 ” 2026 с.

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

Ба рисолаи диссертатсионии Ёқубзода Шокир Абулфаз дар мавзӯи “Хусусиятҳои пайдошавии равандҳои ярҷӣ дар водии рӯди Сурхоб бо назардошти таъсири сейсмикӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои геология ва минералогия аз рӯйи ихтисоси 1.6.35. Геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ

1. Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 1.6.35. Геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ мувофиқат мекунад:

Мундараҷаи таҳқиқоти диссертатсия бо бандҳои 12, 16 ва 17 – шиносномаи ихтисоси мазкур мутобиқат доранд.

Банди 12. Моделсозии физикӣ, математикӣ, аналогӣ (монанд) ва дигар равандҳои геологӣ, геокриологӣ ва инженерӣ-геологӣ, пешгӯикунии инкишоф дар вақт ва фазо, арзёбӣ ва идоракунии хавфу хатарҳои геологӣ.

Банди 16. Ноҳиябандии инженерӣ-геологӣ ва геокриологӣ худудҳо, тартиб додани харитаҳои инженерӣ-геологӣ, геокриологӣ ва асосноккунии барои таъиноти гуногун.

Банди 17. Системаҳои геоинформатсионӣ ва технологияҳои геоинформатсионӣ ҳалли вазифаҳои геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ мутобиқат мекунад.
геоэкологӣ, системаҳои иттилоотӣ дар геоэкология.

2. Мубрамии мавзӯи таҳқиқ. Дар замони имруз бунёди иншооти гидротехникӣ баҳри ноил гардидан ба соҳибистиқлолии комили энергетикӣ кишвар дар яке аз вазифаҳои калидиест, ки назди давлату Ҳукумати Тоҷикистон истодааст. Ҳадафи чаҳоруми стратегияи давлатии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ин саноатикунони босуръати кишвар маҳсуб мешавад. Аз ин лиҳоз, бунёди иншооти гидротехникӣ ва азхудкунии онҳо бо мақсади ба даст овардани неруи барқ ба мушкилоти муайян мувоҷеҳ мебошад. Файр аз ташаккули табиӣ нишебихо водихо рӯдҳои кӯҳӣ, ки ба пайдошавии китъаҳои ноустувори нишебихо ва ҷойивазкунии қабри водихо оварда мерасонад, тамоми худуди Тоҷикистон гирифтори таъсири ҷӣ хурд ва ҷӣ бузурги заминчунбиҳо мегардад.

Ба сифати мавзеи таҳқиқотӣ барои баҳодихии эҳтимолияти пайдошавии ярҷо хангоми заминчунбиҳои баландшиддат ҳавзаи рӯди Сурхоб интиҳоб гардидааст. Ин бе сабаб нест, зеро ки ин мавзе давомбахши шарқии каскади НБО дар рӯди Вахш маҳсуб мешавад. Дар мадди аввал, чӣ аз нуқтаи назари тараққии равандҳои ярҷӣ ва чӣ аз нигоҳи баҳодихии фаъолнокии сейсмикӣ мавзе ба таври мукамал омӯхта нашудааст. Дуввум, аз нуқтаи назари тараққиёти устувори иқтисодӣ ноҳияи мазкур ва минтақаи таҳқиқотӣ дар ҳудуди Тоҷикистон мавзеи муҳим маҳсуб мешавад ва дар ояндабинии наздик баҳодихии амикро дар хусуси бехатарии он талаб мекунад.

3. Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, ҳулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ ва конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ рӯйи ҷоп оварда шудаанд.

Ҳулосаҳо, ки дар диссертатсия оварда шудаанд:

1. Таҳқиқот муайян намуд, ки хусусиятҳои умумии иншооти техногенӣ таҳқиқшуда муҳити геозеологиро дар минтақа тағйир медиҳанд, инчунин ба зухуроти эҳтимолии ба вучуд омадани хавфҳои геозеологӣ таъсир мерасонад. Тамоюли равшани афзоиши таъсири ин омилҳо ба саломатии аҳоли ва ба вазъи демографияи минтақа таъсири манфӣ мерасонанд.

2. Афзоиши равандҳои табиӣ ва техногенӣ, равандҳои муосири геодинамикӣ дар минтақаи Кӯлоб, аз қабилӣ эрозия, шӯршавӣ, обхезӣ, биёбоншавӣ, ботлоқшавӣ, захролудшавӣ, лойғуншавӣ, сементатсияи горизонтҳои дохили хокҳо, техногенез ва ғайра, боиси вайроншавии хокҳо, паст шудани ҳосилнокии он гардида, авҷгирии ин омилҳо боиси номусоид гардидани вазъи экологии минтақа мегардад. Барои азхудкунии заминҳои зерӣ таъсири техногенӣ қарор дошта, баъзе тадбирҳо ва чорабиниҳои геозеологӣ таҳия карда шудаанд.

3. Бо мақсади паст кардани омилҳои таҳдидкунанда, ки ба паст шудани хатарҳои табиӣ дар минтақа мусоидат мекунанд, дар асоси таҳқиқоти гузаронидашуда татбиқи чорабиниҳои ҳифзи табиӣ зерин: сохтани сарбандҳои сангин дар ҷойҳои, ки ҷараёнҳои сангиву лойӣ мегузаранд; истифодаи ҷархҳои фарсудаи мошинҳо, ки қувваҳои беруниро ба худ мекашанд ва инчунин ба ҳар гуна зарбаҳо тобоваранд, пешниҳод карда мешавад.

4. Таҳлилҳои гузаронидашуда ба мо имкон додаанд, ки хатарҳои геозеологии минтақаи обанбори Селбурро муайян намуда, чорабиниҳоро оид ба рафъи ҷолоиҳои обҳои зерқабатӣ аз атрофи обанбор бо усулҳои инъексикунонии фавворавӣ (сементкунонӣ) ва геомембранаҳои тамғаи «Славрос» таҳия созем.

5. Минтақаи обанбори Селбур, ки дар он таъсири техногенӣ ба таври васеъ зухур меёбад, аз ҷониби мо бо мақсади кам кардани осебпазирии минтақа ба тағйироти муҳити геозкологӣ таҳқиқ карда шуд.

Лойғуншавии обанборҳо, ки дар раванди эрозияи заминҳо ва сел ба амал меояд, барои муҳити геозкологӣ хатари калон дорад. Тозакунии обанбор бо таҷҳизоти муосири дизелии ғайрихудгарди Кибер Педия талаботи асосии бартараф намудани ҷараёни лойғуншавӣ махсуб мешавад.

6. Чораҳои геозкологии таҳияшуда ҷиҳати аз нав барқарор намудани каналҳо, бунёди шабакаҳои ирригатсионӣ бо оби тоза таъмин намудани обанбори Селбур аз дарёи Қизилсу (минтақаи Танобчӣ) равона карда шудаанд ва вазъи экологии минтақаи аҳолинишин ва хоҷагиҳои деҳқониро беҳтар менамояд.

7. Барқарорсозии заминҳои минтақаи соҳили дарёҳои Қизилсу ва Ёхсу бо истифода аз ҷорабиниҳои геозкологӣ: лойқаи зериобии обанборҳо, хокистари ангишти шабакаҳои гармидиҳӣ, партовҳои корезӣ, ҳосилнокии заминҳои хоҷагиҳои деҳқониро баланд мегардонад.

Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот:

Дар ҷараёни омода ва таҳиясозии диссертатсия унвончу чанд натиҷаи хуб ва назаррасро ба даст овардааст. Он натиҷаҳои асосие, ки дар диссертатсия оварда шудааст, дар конфронси гуногуни байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ ба нашр расидаанд: Конфронси байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзуи «Нақши олимони ҷавон дар рушди илм, инноватсия ва технология» (ш. Душанбе, соли 2017); Конфронси ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзуи «масъалаҳои геология ва коркарди конҳои канданиҳои фойданок», бахшида ба «Бистсолагии омӯзиш ва рушди илмҳои табиӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илм ва маориф (солҳои 2020-2040)» (30 октябри соли 2024); Конфронси ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзуи «Масъалаҳои геология: дурнамо ва роҳҳои рушд» (Данғара, соли 2024) ва дигар ҷорабиниҳои илмӣ.

4. Навгонии илмӣ таҳқиқот. Дар асоси гузаронидани таҷрибаву таҳқиқотӣ саҳроӣ ба унвончу даст додааст, ки ба як қатор навагониву натиҷаҳои хуби илмиву амалӣ ва назариявиро ноил гардад:

- дар самти назариявӣ навовари таҳқиқот таҳлили робитаи равандҳои ярчиро дар нишебиҳо бо таъсири сейсмикӣ дар минтақаҳои мавриди таҳқиқ дар асоси базаи муосири САГ-и таҳиягардидаи минтақаи таҳқиқотӣ ташкил медиҳад.

- дар ҷанбаи методологии навовари таҳқиқот бошад, усули истифодаи таҳлили стандартӣ эҳтимолии хатари сейсмикӣ бо истифода аз барномаҳои таъминоти махсуси CRISIS 2015 барои арзёбии эҳтимолияти пайдошавии равандҳои ярчӣ дар нишебиҳо дар назар дошта шудааст.

-бори аввал аз ҷониби унвончу натиҷаҳои хубу назаррас дар бобати баҳодиҳии ҳавфи сейсмикии ҳавзаи рӯди Сурхоб, ки аз лиҳози сейсмикӣ фаъолтарин дар қаламрави Тоҷикистон маҳсуб меёбад, бо истифода аз стандартҳои муосири ҷаҳонӣ, аз ҷумла арзёбии эҳтимоли, ки имкон дод, эҳтимолияти ҳодисаҳои ярҷ дар нишебиҳои ин мавзё бо таъсири сейсмикӣ баҳо дода шавад, ба даст оварда шуданд.

- аз ҷониби унвончу бори нахуст базаи мукаммали натиҷаҳои маводи харитасозии эҳтимолияти пайда шудани ҳодисаҳои ярҷ дар зерӣ таъсири сейсмикӣ, ки асосноккунии илмӣ-методӣ барои шароите, ки дастовардҳои максималиро дар ҳар як марҳилаи пешгӯии касбӣ таъмин менамоянд, таҳия ва омода карда шуданд.

5. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои кори диссертатсионӣ ба анҷомрасонидаи унвонҷӯ Ёқубзода Ш.А. метавонанд аз ҷониби Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳияву коркарди маҷмуи чорабиниҳо оид ба пешгирӣ ва коҳиш додани падидаҳои хатарноки табиӣ, инчунин дар раванди таълим ва корҳои илмии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба самтҳои геологӣ, аграрӣ ва географӣ дар вақти баргузории лексияҳо, гузаронидани дарсҳои лабораториву амалӣ истифода гарданд.

6. Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои ба дастоварда бо муҳокимаи натиҷаҳои илмии диссертатсия дар конференсиҳо, семинарҳо ва дастрас кардани тақризиҳо аз мутахассисон ва коршиносони варзида оид ба масъалаҳои дар диссертатсия зикргардида тасдиқ мегардад. Инчунин, натиҷаҳои ба дастомадаи диссертатсияи илмӣ дар амалия бо назардошти арзёбии натиҷаҳо мавриди истифода қарор дода мешавад.

7. Саҳми шахсии довталаби дарёфти дарачаи илмӣ дар таҳқиқ. Натиҷаҳои хуби илмиву амалии диссертатсионӣ шахсан аз ҷониби унвончу ба таври мустақилона ва бо ҳамроҳии роҳбари илмиаш анҷом дода шудааст: гузаронидани корҳои саҳроӣ - экспедитсионӣ шахсан бо иштироки бевоситаи унвончу пурра ва дар сатҳи баланд ба сомон расонида шудаанд; мушоҳидаҳои визуалӣ ва таҳлили сарчашмаву манбаҳоро ба роҳ монда, коркарди натиҷаҳои корҳои саҳроӣ ва таҳлилий ба роҳ монда шудаанд. Харитаҳо ва маводи истифодашуда аз ҷониби довталаб рақамӣ карда шуда, дар асоси натиҷаҳои ба дастомада тавсияҳо оид ба истифодаи амалӣ коркард ва таҳия карда шуданд. Дар ифшову нашри мақолаҳои муштарак саҳми шахсии муаллифи диссертатсия 50 – 70 %-ро ташкил медиҳад.

8. Нашри натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризишавандаи илмӣ. Муҳтавои асосии рисолаи диссертатсионии унвонҷӯ дар 7 адад мақолаи илмӣ, ки

дар маҷаллаҳои илмӣ рӯйи ҷоп омаданд ва аз тарафи ҚОА-и назди Президенти ҚТ барои Ҳимояи рисолаҳои номзадӣ ва докторӣ тавсия шудааст, нашр гардидаанд. Рӯйи ҷоп омадани ин мақолаҳо дар маҷаллаҳои бонуфузи илмӣ далели дар сатҳи баланди илмӣ ва навоари ҷадид гузаронидани таҳқиқоти мазкур мебошад.

9. Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсияи унвончу Ёқубзода Шоқир Абулфайз дар мавзӯи “Хусусиятҳои пайдошавии равандҳои ярҷӣ дар водии рӯди Сурхоб бо назардошти таъсири сейсмикӣ” аз муқаддима, 4 боб, хулоса ва рӯйхати адабиётҳо аз 123 сарчашма иборат буда, 16 харита ва расмро фарогир аст. Диссертатсия аз 165 саҳифаи ҷопи компютерӣ иборат буда, нуқтаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ ва таҳлиلى мустаҳкам карда шудаанд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмии нашргардида ва баромадҳои муаллиф дар конференсияҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтааст.

Дар муқаддима аҳамияти мавзӯи таҳқиқшаванда асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши он арзёбӣ гардида, объекту мавзӯи таҳқиқот, ҳадафу вазифаҳои он, асосҳои назарияи методологӣ, навгониҳои илмӣ ва аҳамияти назарияи амалии натиҷаҳои бадастовардашуда муайян карда шудаанд.

Дар боби якуми диссертатсия маълумот оид ба таҳқиқоти геологӣ, сейсмикӣ ва ярҷии ҳудуд, мушоҳидаҳои сейсмометрӣ дар ҳудуди Тоҷикистон, стратиграфияи ҷинсҳои кӯҳӣ (аслӣ), тавсифи литологӣ, стратиграфии таҳшинҳои давраи ҷаҳорякумин, хусусиятҳои морфологияи ҳудуди таҳқиқотӣ, хусусиятҳои тектоникӣ ва сейсмикӣ - зерминтақаи сохторӣ-фатсиалии ҷанубии Тоҷикистони минтақаи Помиру Олой, минтақаи Рашт-Ҷоит, тавсифи муҳтасари ғаблонокии сейсмикии ҳудуди Тоҷикистон – ғаблолияти заминчунбиҳои қишрӣ, ғаблонокии заминчунбиҳои чуқури Помиру Ҷиндукуш бо расму харитаҳо ба таври возеҳу пурра ва бо факту мисолҳои амиқ гирд оварда шудаанд.

Дар боби дуюм шароити муҳандисӣ-геологияи минтақаи Ҳисору Олой ва пастиҳои Тоҷик бо таваҷҷӯҳ ба арзёбии ҳатари ярҷ ва усулҳои харитасозии он баррасӣ шудааст. Инчунин дар ин боб ба таври мушаххас дар хусуси ҷорҷӯбаи баландкӯҳи пастиҳои тоҷик, принсипҳои асосии баҳодихии ҳатари ярҷ ва харитасозии онҳо, методологияи рамзкушоии ҳодисаҳои ярҷ бо истифода аз маълумоти моҳвораӣ, равандҳои экзогенӣ геологӣ ва ҳодисот дар ноҳияи Рашт-Лахш (ҳавзаи рӯди Сурхоб), ярусҳои болоии минтақаи кӯҳӣ, ярусҳои миёнаи минтақаи кӯҳӣ, таҳкурсии қаторкӯҳи пётри як, ярусҳои поёнии минтақаи кӯҳӣ, ҷараёнҳои селие, ки бо равандҳои атмосферӣ алоқаманданд, лағжишҳо, ярҷҳо ва тармаҳои заминӣ, минтақаҳои доманакӯҳҳо ва ғ. маълумоти пурра ва комил бо овардани факту далелҳо манзур гардонидани шудааст.

Дар боби сеюм оид ба чанбаҳои асосии арзёбии таъсири хатари сейсмикӣ ба худуди Тоҷикистон баррасӣ мешаванд. Аз ҷумла, таҳлили маълумоти макросейсмикие, ки барои омӯзиши фаъолияти сейсмикии минтақа истифода мешаванд, маълумоти васеъ гирд оварда шудаанд. Арзёбии хатари сейсмикии қаламрави Тоҷикистон бо назардошти хусусияти шароити геологӣ ва тектоникии минтақаи корӣ баррасӣ мешавад. Гузашта аз он, дар ин боб таърихи мухтасари арзёбиҳои қаблии хатари сейсмикӣ низ оварда шудааст, ки имкон медиҳад, динамикаи тағйиротро дар фаҳмиши таҳдид пайгирӣ кунем. Ба таҳлили эҳтимолии хатари сейсмикӣ барои ҳавзаи рӯди Сурхоб, ки барои пешгӯии ҳодисаҳои эҳтимолии сейсмикӣ ва таъсири онҳо ба муҳити зист муҳим аст, тавачҷӯҳи махсус дода мешавад.

Дар боби чаҳорум оид ба баҳодиҳии бавучудоии равандҳои ярҷӣ ҳангоми таъсироти сейсмикӣ, ярҷҳои сейсмогенӣ, ярҷҳои сейсмогенӣ дар нишебиҳои баландкӯҳи пастхамии Тоҷик, таҳлили омилҳои асосӣ, ки ба ташаккули ярҷҳо дар минтақаи таҳқиқот таъсир мерасонад, пешгӯии рушди ярҷ, синфи деформатсияи лағжиш, пешгӯии рушди фурӯравӣ ва резишҳо, самтҳои асосии муҳофизат аз ярҷ, фурӯравӣ, сел ва дигар равандҳо, типикунонии муҳандисӣ-геологии минтақа, самтҳои асосии муҳофизат аз ярҷ, фурӯравиҳо, сел ва дигар равандҳои табиӣ, тадбирҳои фаъол ва нофаъол, хусусиятҳои зерминтақаҳои ярҷӣ-фурӯравӣ, зерминтақаҳои сейсмогении ярҷӣ-фурӯравӣ, зерминтақаҳо дар таҳшинҳои чорякумин, зерминтақаҳо дар чинсҳои аслӣ, ҳолати кунунии устувории нишебиҳо ва зумра дигар омилҳоро масоил маълумоту натиҷаҳои назаррас ба қалам дода шудаанд.

Гузашта аз он, дар диссертатсия зикр гардидааст, ки ба раванди ба вучуд омадани ярҷҳои чуқури сейсмогенӣ, аз ҷумла аломатҳои сейсмогении ярҷ ва фурӯрезӣ диққати махсус дода мешавад. Таҳлили омилҳои асосие, ки ба ташаккули ярҷ дар минтақаи таҳқиқшаванда таъсир мерасонанд, аз ҷумла фаъолияти сейсмикӣ, сохтори хок ва шароити иқлимӣ, яке аз ҷиҳатҳои муҳими диссертатсияи мазкур ба ҳисоб меравад. Ғайр аз ин, дар ин боб дар хусуси пешгӯии рушди равандҳои ярҷӣ ва муайян намудани зерминтақаҳои аз ҷиҳати сейсмогенӣ фаъол низ маълумоти пурра оварда шудааст. Қайд гардидааст, ки дар асоси намудикунонии муҳандисӣ-геологии худуди он имкон медиҳад, ки минтақаҳои хавфи фаъолро муайян карда, тавсияҳо оид ба муҳофизат аз ярҷ, фурӯравиҳо ва дигар равандҳои табиӣ таҳия карда шаванд.

10. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи пешниҳодгардидаи Ёқубзода Шокир Абулфайз дар мавзӯи “Хусусиятҳои пайдошавии равандҳои ярҷӣ дар водии рӯди Сурхоб бо назардошти таъсироти сейсмикӣ” дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида,

ба талаботи бандҳои 12, 16, 17 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 июни соли 2023, № 295 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

11. Мутобиқати таҳассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ.

Таҳассуси илмии довталаб Ёқубзода Шоқир Абулфайз ба ихтисоси илмии дархостшаванда. 1.6.35. Геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ мувофиқат мекунад:

Мундараҷаи таҳқиқоти диссертатсия бо бандҳои 12, 16 ва 17 – шиносномаи ихтисоси мазкур мутобиқат доранд.

Банди 12. Моделсозии физикӣ, математикӣ, аналогӣ (монанд) ва дигар равандҳои геологӣ, геокриологӣ ва инженерӣ-геологӣ, пешгӯикунии инқишоф дар вақт ва фазо, арзёбӣ ва идоракунии хавфу хатарҳои геологӣ.

Банди 16. Ноҳиябандии инженерӣ-геологӣ ва геокриологии худудҳо, тартиб додани харитаҳои инженерӣ-геологӣ, геокриологӣ ва асосноккунӣ барои таъиноти гуногун.

Банди 17. Системаҳои геоинформатсионӣ ва технологияҳои геоинформатсионӣ ҳалли вазифаҳои геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ мутобиқат мекунад.

Таҳқиқи диссертатсионӣ аз ин ҷиҳат қобили дастгирӣ мебошад, ки довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар рафти таҳқиқотҳояш вазифаҳои дар назди худ гузоштаро иҷро намудааст: омӯзиши шароитҳои геологӣ ва сейсмикии минтақа; ошкор намудани қонуниятҳои тағйирёбии муҳити геологӣ ва сейсмикии ва муқовимати онҳо ба хавфҳои табиӣ геологӣ ва таъсири фаъолияти техногенӣ; баҳодихии ҳолат ва тағйирёбии шароитҳои геологӣ минтақа ва истифодабарии усулҳои муосир; арзёбӣ, типикунӣ ва паҳншавии хавфҳои геозеологияи табиӣ минтақа ҳангоми фаъолияти техногенӣ; таҳияи чорабиниҳо оид ба коҳиш ва пешгирии хавфҳои геозеологияи минтақа.

12. Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия.

Дар диссертатсия новобаста аз он, ки натиҷаҳои хуби илмӣ-назариявӣ ва дастоварду муваффақиятҳо ба даст оварда шудаанд, диссертатсияи мазкур аз норасоӣҳо ва хатоҳои техникӣ, ки хусусияти ҷузъӣ доранд ӯрӣ нест ва камбудҳои ҷойдошта сифати баланди илмӣ диссертатсияро коста намегардонад. Ин эроду камбудҳо ва тақлифотро унвонҷу метавонад дар таҳқиқоти ояндаи худ мавриди истифода қарор диҳад. Қобили қабул донистани онҳо дар таҳқиқоти ояндаи диссертант самаранок хоҳад буд:

1. Мавзӯи интиҳобқардаи унвонҷу тамоми паҳлуҳои асосии пайдошавии омилҳои табиӣ (геологӣ, геотектоникӣ ва иқлимӣ) – ро фаро мегирад, лек таҳлили амиқи таъсири омилҳои антропогенӣ чун буридани дарахтону

чангалзор, сохтмони роҳҳо, чаронидани аз ҳад зиёди чорво дар ҳудуди минтақаи омӯзишро метавон ба таври мукамалтар баён дошт.

2. Оид ба эҳтимолияти фаромдани ярҷо ва хатару ҳаҷми онҳо дар замони муосир ахбороти омӯри хело кночиз оварда шудаанд. Дар ин чода унвончуро лозим буд, ки диққати бештар диҳад.

3. Дар диссертатсия дар хусуси мавқеи геоморфолӣ суҳан меравад, лек дар ин самт харитаҳои геоморфологӣ ва нақшаҳои рушди ярҷо оварда нашудаанд.

4. Алоқаи равандҳои замонавии ярҷӣ бо дарназардошти фаъолшавии мавқеи тектоникии минтақаи омӯзиш таҳлили амиқтарро талаб мекунад.

5. Дар диссертатсия муқоисаи мавқеу ҳолати кунунии водии рӯди Сурхоб дар вобастагӣ бо дигар водихои кӯҳии Тоҷикистон дар ҳулосабарории ҷӣ назариявӣ ҷӣ амалӣ бештар муфид хоҳад буд.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраргардида барои дарёти дараҷаи илмии номзади илмҳои геология ва минералогия аз рӯйи ихтисоси 1.6.35. Геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои геология минералогӣ таҳия гардида, дар маҷмӯ тамоми мундариҷа ва муқаррароти асосии кори рисола ро инъикос мекунад. Ҳулоса бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ аз ҷиҳати мазмун якхела аст. Автореферат, ба талаботи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 июни соли 2023, № 295 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

13. Ҳулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Ҳулоса, диссертатсияи унвонҷӯ Ёқубзода Шокир Абулфайз дар мавзӯи “Хусусиятҳои пайдошавии равандҳои ярҷӣ дар водии рӯди Сурхоб бо назардошти таъсири сейсмикӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои геология ва минералогия аз рӯйи ихтисоси 1.6.35. Геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои геология минералогӣ ба талаботи низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои геология минералогӣ мебошад. Дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқат буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои геология ва минералогия аз рӯйи ихтисоси 1.6.35. Геологияи инженерӣ, яхбандишиносӣ ва хокшиносӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои геология минералогӣ) сазовор аст.

